

kislogázam pomeša in zažgè. Po mestih so jeli fabrike napravljati, kjer v zapertih kotlih kamnato voglje ali drevá žgijoči vodenogáz narejajo, ga, od vogelca očistivši, po podzemeljskih ceveh ali rorih kot vodo po mestu na terge in v hiše nape-ljujejo, in na pipice prodajajo. Širji pipice ko člo-vek potrebuje, in kakor dalje časa ima pravico jo odperto derzati, več od nje plačuje. Je ni v se-dajnosti znane bolji svečave od leté, mesta in hiše po noči razsvetlovati, ki jo gazno svečavo (Gasbeleuchtung) imenujejo.

Rudokopam večkrat vodenogáz hudo zabavlja; ko se jim ga kaj v jame spravi, in ko pridejo s svetilam do njega, se zažgè z velikim opočenjem, ljudi osmodí, doli verže, de se večkrat tudi zavolj pomanjkanja kislogáza — ki se z vnetim vodeno-gázam v vodo spremeni — zadušijo; po 5 do 50 ljudi je že večkrat v rudnih jamah, ko jim je vo-denogáz notri zašel, po taki nesreči konec vzelo. V rudah kamnitiga vogelja se je posebno tacih nesreč bati; zakaj kamnato voglje je iz nekdanjiga lesá, sploh iz organskih reči, ki obstojé med dru-gim tudi iz vodenca, kateri zamore v tacih jamah v gáz spremeniti se.

(Dalje sledí.)

Podučenje, kakó se mora klavna živina in mesó ogledovati?

(Nadalje.)

Gnjiloba šetin pri prešičih se pozná po-tem, de so šetine na raznih krajih života terji in krepkeji od zdravih, de rade vun padajo in de imajo kervave korenine; večidel tudi farbo spreminijo ter postanejo sploh blede. Ta bolezin na koži in v šet-inah je pa le prikazik hude notrajne bolezní, ki je ali notrajna gnjiloba ali pa vrančni pri-sad. Zatorej se bojo pri klavšnji vselej še druge znamnja po drobji našle, špeh je slab in mesó take živine je blede, ohlapno in je za živež škodljivo.

Ikre ali šenki (Finnen) so tudi le prešičja bolezin, ktera se dostikrat v življenji živine spo-znati ne da. Ta bolezin v tem obstojí, de se po raznih krajih života, v očeh, v gobcu, v mesu in špehu, ja clo v sercu mehurčiki najdejo, ki so neki červički večí ali manjši velikosti. Mesarji te mehurčike sploh le pod jezikam in v očéh išejo: to pa ni práv, zakaj dostikrat je živinče ikrasto, brez de bi se pod jezikam ali v očéh tacih mehurčikov zapaziti dalo. Včasih so ti čer-vički takó v mesu skriti, de jih človek še le takrat narajma, kadar kuhano mesó reže ali jé, kér se pri kuhanji imenovani vodeni mehurčiki napnèjo in potem pod nožem ali zobmi p o k a j o, kakor de bi leš-njike grizel. Akoravno tako mesó ni posebno škodlji-vo in se brez nevarnosti vžiti sme, ce se le ikreni deli izrežejo in proč veržejo — je vunder oistro prepovedano, v mesnicah mesó in špeh take bolne živine prodajati zató, kér je za vžitek ostudno in kér ima kupec pravico, za svoje denarje zdravo in lepo mesó i. t. d. terjati.

(Dalje sledí.)

Cuden, pa poterjen pomoček, de svinja mlade prasce sesati pustí.

Nek pošten mož in priden bravec Novic pri sv. Marii Devici v Polji nam je na znanje dal, de mu je ni davnej svinja 3 prasce povergla, katerih pa po nobeni ceni ni k sebi pustila, de bi bili

sesali. Požerla bi jih bila rada. Vse so poskušali z gerdim in lepim, pa vse je bilo zastonj; clo zve-zali so jo, ji torbo na gobec navezali, in prasce k nji dali, pa tudi vse to ni pomagalo nič; mleko je oporno zadrževala. Ko se takó gospodar s celo družino vred z nepokojno živino dolgo časa zastonj péha, pride memo gredé neki kmet v hišo in svetje, de bi vse prasčike po celim životu, svinjo pa po rivcu z žganjem ali pa z brinov-cam namazali.

Po svetu tega kmeta storijo in prasce in svi-njo namažejo z žganjem in prasce zopet k nji spustijo in čudo! povohala jih je — in brez de bi se bila ganila, jih od tistihmal zmirej rada sesati pustí. Kmet je rekel, de ta pomoček zató pomaga, kér se duh mladih in starke zedini (zgliha). — Morebiti pa starko nemalo vpijani? Naš gospodar kupi potem še eno ptuje prasé in ga k ti svinji dene, pa ga je tudi nategama sesati pustila.

Pri tacih zadevah na kmetih vselej veliko so-sedov skupej pride in eden zmed teh je pripove-doval, de so to sredstvo ni davnej tudi v Kašljim blizo Zaloga poskusili (per 8 prasčikih) in ga poterdili. Nekteri so clo pripovedovali, de se ne-pokojni konji vkrotijo, če se okoli gobca z žganjem namažejo.

Jest sim gosp. Fleišmana, ki večkrat k Marii Devici v Polje gré, naprosil, de bi se z imenovanim gospodarjem natanjko od te prigodbe pomenil in zvedil sim: de je imenovana svinja per-vikrat mlade imela, de je popolnoma zdrava bila, de je tudi vime vse zdravo bilo, ne ranjeno, ne prisadno ali otéklo, in de se je vse v resnici natanjko takó godílo, kakor je tukej popisano.

Težko bi bilo razsoditi, kakó in zakaj de žganje v tacih zadevah pomaga, to pa je gotovo, de je pomagalo. Naj kmetovavci svetvano sred-stvo v enacih okoljšinah skusijo in nam svoje skušnje oznanijo. Práv dobro bi bilo, ko bi imeno-vani pomoček povsod poterdili, zató, kér se pri prešičji reji dostikrat kaj taciga prigodí, in kér se žganje ali brinovec lahko povsod po ceni dobí.

Dr. Bleiweis.

Od koristnosti mešance pri sejanji in sadenji.

Visoko častitljivi gosp. Anton Strohen, tehant v Leskovecu so med družimi reči unidan kmetijski družbi tole pisali:

Gotov dobiček je, na eni njivi dva ali še več sadežev na enkrat pridelovati, če se kmetovavec le zna s takim obdelovanjem svojiga polja umno obnašati. Vsaka reč ne tekne vsaki zemlji in vsakimu kraju.

Večletne skušnje so me popolnoma prepričale, de turšici, če le ni pregosto sajena, clo nič na pridelku ne škodje, če se med njo poredko fižol nizke sorte in pa buče (tikve) posadé. Na njivi, nekaj čez pol orala veliki, sim po takim ravnanji že večkrat in tudi lanjsko leto 26 mernikov turšice, 6 mernikov fižola in 6 voz buč pridelal in s tem pridelkam práv zadovoljen bil, kar mi bo vsak umen kmetovavec rad poterdil.

Ravno to veljá tudi od ječmena, med kteriga se korenje (markva) seje. Vsakteri, posebno pa tisti kme-tovavci, ki v hribih in bolj merzlih krajih prebivajo in jari ječmen sejejo, ne bodo od njega nikoli večiga pri-delka imeli, kakor če med-nj korenja vsejejo; zakaj korenje raste dolgo časa še po ječmenovi žetvi, in se, akoravno merzli čas prihaja, práv dobro redí, ter je